

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 691/2014-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. októbra 2014 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť Z. H., zastúpenej advokátkou JUDr. Janou Fridrichovou, Advokátska kancelária, Ľudovíta Fullu 24, Bratislava, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 13 ods. 3 a 4 a čl. 41 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Ndc 7/2014 z 28. mája 2014, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Z. H. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. júla 2014 doručená sťažnosť Z. H. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 13 ods. 3 a 4 a čl. 41 ods. 2 a 5 ústavy, čl. 14 dohovoru a zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej „najvyšší súd“) sp. zn. 8 Ndc 7/2014 z 28. mája 2014 a žiada vydať tento nález:

„1. Základné práva sťažovateľky: Z. H.,... priznané čl. 12 ods. 1 a ods. 2, čl. 13 ods. 3 a 4, čl. 41 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 v spojení s čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 cit. Dohovoru, čl. 14 cit. Dohovoru a normami zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) bolo porušené konaním Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod sp. zn.: 8 Ndc 7/2014 z 28. 05. 2014.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod sp. zn.: 8 Ndc 7/2014 z 28. 05. 2014 a vec vracia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

3. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky sa v konaní vedenom pod sp. zn.: 8 Ndc 7/2014 prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť sťažovateľke: Z. H.,..., trovy konania tak, ako budú vyčíslené v písomnom vyhotovení nálezu do troch dní od doručenia tohto nálezu na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Jany Fridrichovej...“

Ako vyplynulo zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu a z jej príloh, sťažovateľka je ako žalovaná účastníčkou konania vedeného pred Okresným súdom Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 12 C 157/2013, v ktorom sa proti nej R. B. (ďalej len „žalobca“), domáha zaplatenia sumy 1 500 € s príslušenstvom.

Sťažovateľka navrhla prikázanie tejto veci z dôvodu vhodnosti Okresnému súdu Bratislava IV, pričom svoj návrh odôvodnila tým, že je slobodnou matkou mal. A. H., ktorý

je odkázaný na jej starostlivosť, reálne nemá žiadny príjem, vlastní rodičovský dom..., v ktorom však nebýva, žije v... (...) s priateľom (otcom dieťaťa) a skutočnosť, že nie je vlastníčkou motorového vozidla, jej znemožňuje ustanovovať sa na okresný súd.

Žalobca s týmto návrhom sťažovateľky nesúhlasil a poukázal na to, že on i jeho právna zástupkyňa majú trvalé bydlisko, resp. sídlo v obvode okresného súdu a prikázáním veci Okresnému súdu Bratislava IV by sa neprimerane zvýšili náklady konania. Uviedol i to, že zo samotnej sporovej veci je zrejmé, že sťažovateľka je vlastníčkou motorového vozidla a v mieste sídla okresného súdu má príbuzných, jej sestra je na materskej dovolenke a žije v...

Najvyšší súd uznesením sp. zn. 8 Ndc 7/2014 z 28. mája 2014 návrhu sťažovateľky na prikázanie veci Okresnému súdu Bratislava IV nevyhovel. S poukazom na § 12 ods. 2 a 3 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) dospel k záveru, že v danom prípade nie sú splnené zákonné podmienky na prikázanie veci. Rozhodnutie odôvodnil takto:

„Podľa § 12 ods. 2, 3 O. s. p. možno vec prikázať inému súdu toho istého stupňa aj z dôvodu vhodnosti. O prikázaní veci rozhoduje súd, ktorý je najbližšie spoločne nadriadený príslušnému súdu (Okresnému súdu Žiar nad Hronom) a súdu, ktorému sa má vec prikázať (Okresnému súdu Bratislava IV.). V danom prípade je najbližšie spoločne nadriadeným súdom Najvyšší súd Slovenskej republiky.

Prikázanie (delegácia) veci z dôvodu vhodnosti predstavuje výnimku z ústavne zaručenej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), ktorý je daný na podklade vopred stanovených zákonných pravidiel vecnej a miestnej príslušnosti súdov. K prikázaniu veci je preto na mieste pristúpiť v tých výnimočných prípadoch, v ktorých by prejednanie veci iným, než (doposiaľ) príslušným súdom znamenalo z komplexného pohľadu hospodárnejšie, rýchlejšie alebo po skutkovej stránke spoľahlivejšie a dôkladnejšie posúdenie veci.

Dôvody delegácie môžu byť rôzne v závislosti od predmetu konania, postavenia účastníkov konania, ale aj doterajších výsledkov konania. Vzhľadom na charakter delegácie veci ako výnimky zo zásady, že vec prejednáva a rozhoduje súd, ktorého príslušnosť vyplýva

zo zákonom stanovených pravidiel vecnej a miestnej príslušnosti, musí mať však aj dôvod delegácie vždy výnimočný charakter.

S poukazom na uvedené, prichádza aplikácia ustanovenia § 12 ods. 2 O. s. p. do úvahy len vtedy, ak sú pre to dané dôležité dôvody. Úvaha súdu o vhodnosti delegácie zahŕňa komplexné posúdenie charakteru konania, ale aj dopadu prípadného prikázania veci (aj na ostatných účastníkov konania). Pri tom všetkom treba mať na zreteli aj výnimočnosť inštitútu delegácie, ktorého účelom je predovšetkým zabezpečenie hospodárnosti súdneho konania alebo jeho zrýchlenie.

V danom prípade odporkyňa odôvodňovala vhodnosť ňou navrhovanej delegácie veci skutočnosťou, že sa (s maloletým dieťaťom) zdržiava v..., pričom trvalé bydlisko má (ako aj navrhovateľ) v mieste sídla Okresného súdu Žiar nad Hronom. Táto však sama osebe nevykazuje znaky takej výnimočnosti, ktorá by bez ďalšieho viedla k naplneniu rozhodujúceho hľadiska pre postup podľa § 12 ods. 2 O. s. p., t.j. predovšetkým hľadiska hospodárnosti konania, aby bolo možné jej návrhu vyhovieť.

Vzhľadom na uvedené dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že v danom prípade nie sú splnené zákonné podmienky pre prikázanie veci Okresnému súdu Bratislava IV z dôvodu vhodnosti podľa § 12 ods. 2, 3 O. s. p., preto návrhu odporkyne nevyhovelo.“

Uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 8 Ndc 7/2014 z 28. mája 2014 bolo sťažovateľke doručené 17. júna 2014.

Sťažovateľka sťažnosť na porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 13 ods. 3 a 4 a čl. 41 ods. 2 a 5 ústavy, čl. 14 dohovoru a antidiskriminačným zákonom uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 8 Ndc 7/2014 z 28. mája 2014 odôvodnila tým, že najvyšší súd pri rozhodovaní dostatočne nevnímal zákonné požiadavky ochrany žien, matiek a ich malých detí, mal garantovať sťažovateľke ako matke šesťmesačného dojčaťa efektívny prístup k súdnej ochrane a rešpektovať princíp rovnakého zaobchádzania s účastníkmi súdnych konaní v obdobných životných situáciách. Najvyšší súd postupoval chybné, necitlivo a vo svojich dôsledkoch diskriminačne. Hoci sťažovateľka je v merite veci

presvedčená, že žaloba podaná proti nej je vecne i právne neopodstatnená a súdnemu konaniu sa nemieni vyhýbať a spor predlžovať, očakáva, že okresný súd nerozhodne na prvom pojednávaní. Sťažovateľka považuje rozhodnutie najvyššieho súdu za nespravodlivé, voluntaristické a v systéme rozhodnutí slovenských súdov za nekonzistentné, a tým aj diskriminačné (napr. najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Ndc 12/2009 z 18. marca 2009 v prakticky zhodnej situácii riešil vec v prospech matky; podobne uznesenie Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 11 CoP 235/2014 z 30. mája 2014). V danej situácii podľa presvedčenia sťažovateľky dáva ustanovenie § 12 OSP priestor na prijatie vyrovnávacieho opatrenia z hľadiska postulátov rovnakých príležitostí a pozitívnej diskriminácie, pretože v ústavnom poriadku sa uznáva ako všeobecne akceptovaný prístup k zabezpečeniu rovnosti v právach také vychýlenie z univerzálneho chápania rovnosti (zákazu diskriminácie), ktoré má výslovný ústavný základ reagujúci na prirodzené nerovnosti medzi ľuďmi (ochrana postavenia ženy, fyzický stav matky, špecifický vzťah medzi matkou a dojčaťom – tehotensko-materská pozitívna diskriminácia). Najvyšší súd vo veci sťažovateľky rozhodol situačne neadekvátne a vyhol sa akejkol'vek analýze postavenia sťažovateľky, nevzal do úvahy vzdialenosť... a... (180 km, cesta trvajúca cca dve hodiny) ani okolnosť, že sťažovateľka konanie neiniciovala, a navyše porušil princíp predvídateľnosti súdneho rozhodovania a princíp posudzovania obdobných situácií rovnako. Sťažovateľka považuje preto uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 8 Ndc 7/2014 z 28. mája 2014 za formalistické a svojvoľné, ktoré nie je prejavom racionálnej, spravodlivej a nediskriminačnej právnej úvahy ani výsledkom spravodlivého procesu.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci alebo rozhodnutím vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo

etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.

Podľa čl. 13 ods. 3 ústavy zákonné obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky.

Podľa čl. 13 ods. 4 ústavy pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ.

Podľa čl. 41 ods. 1 ústavy (v znení v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu) manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých.

Podľa čl. 41 ods. 2 ústavy (v znení v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu) žene v tehotenstve sa zaručuje osobitná starostlivosť, ochrana v pracovných vzťahoch a zodpovedajúce pracovné podmienky.

Podľa čl. 41 ods. 5 ústavy rodičia, ktorí sa starajú o deti, majú právo na pomoc štátu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 4 ústavy podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu

v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Podľa čl. 14 dohovoru užívanie práv a slobôd priznaných týmto Dohovorom sa musí zabezpečiť bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie.

Ako vyplýva z petitu sťažnosti, sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia označených práv uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 8 Ndc 7/2014 z 28. mája 2014 s odôvodnením, že toto rozhodnutie je svojvoľné a je založené na ústavne nekonformnom výklade § 12 ods. 2 OSP, pretože podľa jej presvedčenia toto ustanovenie bolo potrebné v jej prípade aplikovať so zohľadnením jej osobitného postavenia daného jej materstvom a rodičovstvom a priznať tejto charakteristike taký význam, pre ktorý jej návrhu na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti mal najvyšší súd vyhovieť.

Podľa § 12 ods. 2 OSP možno prikázať inému súdu toho istého stupňa aj z dôvodu vhodnosti.

O návrhu sťažovateľky na prikázanie veci inému súdu rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 8 Ndc 7/2014 z 28. mája 2014 tak, že mu nevyhovelo, lebo neboli zistené zákonné predpoklady navrhovaného opatrenia podľa ustanovenia § 12 ods. 2 OSP.

Podľa judikatúry všeobecných súdov (napr. uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Ndc 118/2007 zo 14. decembra 2007, sp. zn. 5 Ndc 3/2008 z 5. februára 2008, sp. zn. 5 Ndc 27/2008 z 9. septembra 2008) dôvodmi vhodnosti na prikázanie veci inému súdu sú predovšetkým také okolnosti, ktoré umožnia hospodárnejšie, rýchlejšie alebo po skutkovej stránke spoľahlivejšie a dôkladnejšie prerokovanie veci iným ako príslušným súdom.

V inej veci najvyšší súd uviedol (uznesenie sp. zn. 3 Ndc 29/2008 z 2. septembra 2008): „Prikázanie (delegácia) veci z dôvodu vhodnosti predstavuje výnimku z práva účastníka občianskeho súdneho konania na zákonného sudcu (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), ako aj výnimku zo zákonom definovaných kritérií miestnej príslušnosti súdu. Účelom inštitútu delegácie z dôvodu vhodnosti je predovšetkým zabezpečenie hospodárnosti občianskeho súdneho konania alebo jeho zrýchlenie. Dôvody delegácie môžu mať v praxi rozmanitú povahu, najmä však osobnú, zdravotnú, sociálnu či finančnú. Vzhľadom k charakteru delegácie ako výnimky zo zásady, že vec prejednáva a rozhoduje súd, ktorého príslušnosť vyplýva zo zákonom stanovených kritérií, musí mať však aj dôvod delegácie vždy výnimočný charakter.

S poukazom na uvedené prichádza aplikácia ustanovenia § 12 ods. 2 O. s. p. do úvahy len vtedy, ak sú pre to dané dôležité dôvody. Úvaha súdu o vhodnosti delegácie preto zahŕňa posúdenie pomerov účastníkov na oboch procesných stranách, pričom na pomery účastníka, ktorý delegáciu navrhuje, možno prihliadnuť len ak ich zohľadnenie nebude mať negatívny dopad na ostatných účastníkov konania. Pri delegácii z dôvodu vhodnosti treba vždy vziať na zreteľ aj predmet konania, a to, či sa miestna príslušnosť súdu v danom konaní neriadi ustanoveniami O. s. p. o výlučnej miestnej príslušnosti; zákonodarca totiž úpravou výlučnej miestnej príslušnosti vyjadril zámer, aby sa konanie o určitých veciach neuskutočňovalo na súde, ktorého miestna príslušnosť by bola daná všeobecnými kritériami (§ 84 a nasl. O. s. p.) alebo by vyplývala z možnosti účastníka zvoliť si spomedzi dvoch miestne príslušných súdov (§ 87 O. s. p.), ale aby vec prejednal a rozhodol práve ten súd, ktorého príslušnosť zákon stanovil odlišne podľa osobitných kritérií, ktorým z hľadiska miestnej príslušnosti priznal prioritu.“

O správnosti týchto právnych záverov najvyššieho súdu vyslovených v iných občianskoprávných veciach ústavný súd nemal žiaden dôvod pochybovať.

Ako vyplýva z obsahu sťažnosti podanej ústavnému súdu, ale aj z obsahu návrhu sťažovateľky na prikázanie veci inému súdu, sťažovateľka odôvodnila prikázanie veci predovšetkým tým, že sa zdržuje v obvode Okresného súdu Bratislava IV, jej bydlisko je

vzdialené od sídla konajúceho okresného súdu, a poukázala pritom na svoje postavenie matky dieťaťa, ktoré si vyžaduje s ohľadom na svoj vek starostlivosť.

Podľa názoru ústavného súdu uznesenie najvyššieho súdu vo veci sťažovateľky je potrebné považovať za procesuálne vecne správne. To zároveň znamená, že nevyhovením návrhu na prikázanie veci inému súdu nedošlo k porušeniu základných práv sťažovateľky.

Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Najvyšší súd v uznesení sp. zn. 8 Ndc 7/2014 z 28. mája 2014 vysvetlil, ako dospel k záveru o nenaplnení zákonných predpokladov na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti, keď najprv vyslovil názor, podľa ktorého delegáciu z dôvodu vhodnosti je potrebné považovať za výnimku z ústavne zaručenej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 ústavy), ktorý je daný na podklade vopred stanovených zákonných pravidiel vecnej a miestnej príslušnosti súdov, z čoho vyplýva, že k prikázaniu veci možno pristúpiť iba vo výnimočných prípadoch (ich výnimočnosť môže byť daná pri komplexnom posúdení hospodárnosťou, rýchlosťou alebo po skutkovej stránke spoľahlivejším

a dôkladnejším posúdením veci). Pri posúdení návrhu sťažovateľky považoval najvyšší súd za potrebné zohľadniť aj dopad prípadného prikázania veci na žalobcu. Iba skutočnosť, že sťažovateľka sa zdržiava v..., pričom trvalé bydlisko má (rovnako ako žalobca) v obvode okresného súdu, sama osebe „*nevykazuje znaky takej výnimočnosti, ktorá by bez ďalšieho viedla k naplneniu rozhodujúceho hľadiska pre postup podľa § 12 ods. 2 O. s. p., t.j. predovšetkým hľadiska hospodárnosti konania, aby bolo možné jej návrhu vyhovieť*“.

Ústavný súd je toho názoru, že pri rozhodovaní o prikázaní veci z dôvodu vhodnosti nepochybne môže mať okolnosť, že jedným z účastníkov konania je žena osobne sa starajúca o dieťa vo veku šiestich mesiacov, svoj procesný význam, avšak sama osebe nemôže byť jedinou rozhodujúcou okolnosťou. Primárnym účelom ustanovenia § 12 OSP nie je totiž zavedenie pozitívnej diskriminácie v prospech určitej skupiny účastníkov konania (v niektorom ohľade znevýhodnenej). Jeho účelom je umožnenie delegácie veci podľa tohto ustanovenia v celkom výnimočných jednotlivých a odôvodnených prípadoch z dôvodov stabilne formulovaných rozhodovacou praxou, t. j. v prípadoch, v ktorých delegácia z dôvodu vhodnosti znamená z komplexného pohľadu hospodárnejšie, rýchlejšie alebo po skutkovej stránke spoľahlivejšie a dôkladnejšie posúdenie veci, to všetko rešpektujúc ústavne zaručenú zásadu, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi. Pokiaľ zákonodarca považoval za vhodné paušálne zvýhodniť určitú skupinu účastníkov občianskeho súdneho konania pre ich osobnú charakteristiku určením miestne príslušného súdu, v obvode ktorého majú bydlisko, urobil tak prostredníctvom na to určeného zákonného inštitútu, a to výlučnej miestnej príslušnosti (napr. maloleté deti).

Pokiaľ sťažovateľka poukazovala na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Ndc 12/2009 z 18. marca 2009 a uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 11 CoP 235/2014-27 z 30. mája 2014 a argumentovala tým, že najvyšší súd k nej pristupoval diskriminačne, pretože v týchto veciach „*prakticky zhodnú situáciu riešil vec v prospech matky*“, ústavný súd sa s touto argumentáciou sťažovateľky nemohol stotožniť z dôvodu podstatnej skutkovej i právnej odlišnosti oboch týchto vecí. Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 11 CoP 235/2014-27 z 30. mája 2014 potvrdzoval uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým bola v konaní o starostlivosti o maloletých prenesená

príslušnosť poručenského súdu podľa § 177 ods. 2 OSP (nešlo teda o delegáciu z dôvodu vhodnosti podľa § 12 OSP a súdom, na ktorý bola príslušnosť prenesená, bol súd pobytu maloletého dieťaťa); uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Ndc 12/2009 z 18. marca 2009 bolo síce rozhodnutím o delegácii z dôvodu vhodnosti podľa § 12 OSP na návrh matky odôvodnený jej sociálnou situáciou a osobnou starostlivosťou o maloleté deti, avšak bolo vydané v osobitnom konaní (o určenie otcovstva k maloletému dieťaťu), nie v bežnom občianskoprávnom spore ako v prípade sťažovateľky. Tak ako na to stabilne poukazuje najvyšší súd (aj v už citovaných rozhodnutiach), pri rozhodovaní o prikázaní veci z dôvodu vhodnosti je vzhľadom na charakter delegácie ako výnimky zo zásady, že vec prerokúva a rozhoduje súd, ktorého príslušnosť vyplýva zo zákonom ustanovených kritérií, potrebné vziať do úvahy (okrem iného) nielen posúdenie pomerov účastníkov na oboch procesných stranách, ale aj predmet konania.

Pokiaľ sťažovateľka poukazuje na to, že najvyšší súd vec skúmal iba všeobecne, ústavný súd je toho názoru, že v prípade sťažovateľky nešlo o prípad, v ktorom by najvyšší súd formalistickým postupom umožnil presadenie zrejmej nespravodlivosti.

Nemožno preto prisvedčiť sťažovateľke, ktorá považuje uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 8 Ndc 7/2014 z 28. mája 2014 za svojvoľné či diskriminačné, naopak, ústavný súd považuje toto rozhodnutie za korešpondujúce s ústavne konformnými požiadavkami na výklad najvyšším súdom aplikovaného § 12 OSP.

Iba to, že sťažovateľka sa s názorom najvyššieho súdu vyjadreným v napadnutom rozsudku nestotožňuje, ešte nemôže zakladať splnenie podmienok prijateľnosti jej sťažnosti.

Za tejto situácie ústavný súd nepovažuje za možné, aby uznesením najvyššieho súdu mohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto jej sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Sťažovateľka namietala, že uznesením najvyššieho súdu došlo aj k porušeniu čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 13 ods. 3 a 4 a čl. 41 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 14 dohovoru. Z obsahu sťažnosti možno vyvodit', že ich porušenie sťažovateľka zakladá výlučne na ňou tvrdenej arbitrárnosti záverov namietaného rozhodnutia najvyššieho súdu, t. j. v organickej súvislosti s tvrdeným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z toho dôvodu už ústavný súd nepovažoval za potrebné osobitne formulovať závery súvisiace so zjavnou neopodstatnenosťou tvrdení sťažovateľky o tom, že namietaným uznesením najvyššieho súdu došlo aj k porušeniu čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 13 ods. 3 a 4 a čl. 41 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 14 dohovoru, a preto podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľky ako celok z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Pretože sťažnosť sťažovateľky bola ako celok odmietnutá a rozhodovanie o jej ďalších požiadavkách (zrušiť rozhodnutie najvyššieho súdu, vrátiť vec na ďalšie konanie a priznať je trovy právneho zastúpenia) je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo, bolo bez právneho významu sa týmito zaoberať.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. októbra 2014